

Til Landbruks- og matdepartementet

Bionova - innspill fra Norges Skogeierforbund mars 2022

Innledning

I budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og SV framgår det at «*Bionova skal bidra til utvikling av næringsvirksomhet i Norge, reduksjon i utslipp av klimagasser og særlig til binding av karbon.*»

Norges Skogeierforbund gir sin tilslutning til at Bionova både skal ha en funksjon i primærjordbruket og -skogbruket og i den videre verdikjeden. Det er avgjørende både for klimatiltak og for å skape arbeidsplasser at hele verdikjeden sees under ett. En videreføring av biomasse fra skogen er en forutsetning både for å optimalisere klimanytte og for å skape framtidens arbeidsplasser.

Organisering av Bionova

Det viktigste er at Bionova blir raskt operative og kan iverksette tiltak som gir utvikling av næringsvirksomhet i Norge, reduksjon i utslipp av klimagasser og økt binding av karbon. Skogeierforbundet mener Bionova bør være en selvstendig virksomhet på linje med øvrige virkemiddelaktører, men at den administrativt og geografisk bør kobles mot eksisterende aktører. En aktuell løsning er å samlokalisere Bionova med Innovasjon Norge som allerede har en bred portefølje knyttet til verdikjedene for jord- og skogbruk.

Bionova må både kunne forvalte virkemidler i egen organisasjon og gjennom andre virkemiddelaktører. En effektiv bruk av midlene for å nå de oppsatte målene må styre valg av løsning. F.eks. kan det når det gjelder teknologiskifte for å redusere klimagassutslippene fra landbruket, være naturlig å bruke kompetansen i Enova framfor å etablere en parallell kompetanse i Bionova.

Finansiering av Enova

Målene for Bionova må styre både hvilke virkemidler som skal benyttes og størrelsen på budsjettene. Budsjettene for Bionova må fastsettes slik at virksomheten har tilstrekkelig økonomisk handlingsrom til å nå målene og gjøre en forskjell fra dagens virkemiddelbruk.

Det er i ulike sammenhenger indikert beløp på 10 milliarder kroner. Skogeierforbundet har ikke tatt stilling til dette tallet, men mener det vil være lite å hente på å etablere Bionova uten en betydelig finansiering.

Tiltak i primærproduksjon

Skogpolitikken og tilhørende virkemidler ligger i hovedsak under Landbruks- og matdepartementet. Den operative oppfølgingen av virkemidlene er Landbruksdirektoratet, Statsforvalteren og kommunene ansvarlige for. Dette gjelder tiltak som skogkultur, skogsbilveier, planlegging og miljøregistreringer, kompetansetiltak, skogfundsordningene

med videre. Skogeierforbundet mener det er viktig at forvaltningen av disse virkemidlene videreføres gjennom eksisterende struktur. Det gir ingen merverdi å flytte disse over til Bionova.

Nye virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og øke bindingen av CO₂ kan med fordel legges i Bionova. Det vil gi økt fokus og styrke utviklingen og etableringen av disse virkemidlene. Finansieringen av nye virkemidler bør i hovedsak skje over Bionova. Det bør legges opp til rettighetsbaserte ordninger som sikrer forutsigbarhet for skog- og jordbruket og effektiv forvaltning.

Forslag til virkemidler under Bionova:

- Skogplanting på nye arealer som klimatiltak
- Biokull
- Program for grønt teknologiskifte i landbruket
- Sirkulære bygningsløsninger

Skogplanting på nye arealer som klimatiltak

Planting av skog på nye arealer som klimatiltak er blitt grundig utredet. Tiltaket er en oppfølging av Klimaforliket i 2012. Miljødirektoratet, Landbruksdirektoratet og NIBIO har utarbeidet en rapport som viser hvordan dette kunne gjøres, der de konkluderte med at det var mulig å tilplante 1 million dekar i løpet av 20 år uten vesentlige negative konsekvenser for andre miljøverdier. I 2015 ble det startet opp et 3-årig pilotprosjekt i Rogaland, Nord-Trøndelag og Nordland. Evalueringen av prosjektet viste gode resultater, og bekrefter at tiltaket har god klima- og verdiskapningseffekt. Evalueringen viste også at planting på nye arealer kan skje samtidig som naturmangfoldet ivaretas.

Dette ble imidlertid ikke fulgt opp av regjeringen Solberg. Det er ikke etablert en landsomfattende satsing for å realisere potensialet knyttet til planting av skog på nye arealer som et klimatiltak. Det er kun avsatt 5 millioner kroner til oppfølging av pilotprosjektet, men dette innebærer ikke noen oppfølging av de utredninger og den evaluering av pilotprosjektet som Miljødirektoratet har vært ansvarlig for.

De aktuelle arealene er i all hovedsak bevokst med krattskog i dag. Planting av skog på disse arealene vil kunne gi tre ganger så stor binding av CO₂ som eksisterende krattskog.

Tiltaket ble omtalt på en positiv måte i Klimaplan 2021, men uten klare signaler om ambisjoner og omfang. Tiden er nå inne for handling. Ambisjonen bør være å tilplante 1 million dekar i løpet av 20 år og at en i hvert fall tilplanter et areal tilsvarende det som avskoges årlig.

Biokull i jord

Klimakur 2030 viser at det er et betydelig potensial for å redusere utslipp i jordbruket ved å blande inn biokull i jord for å øke karbonlagringen. I perioden 2021-2030 er

utslippsreduksjonspotensialet beregnet til 0,83 mill. tonn CO₂-ekvivalenter. I landbrukets egen klimaplan for 2021-2030 er karbonbinding i biokull et av enkelttiltakene med størst potensial for utslippsreduksjon.

Biokull er et nærliggende tiltak for økt binding av CO₂ i jord, men har også et betydelig potensial for økt avling og redusert avrenning av næringsstoffer fra jorda. Det siste er særlig relevant sett opp mot gjeldende tiltaksplan for Oslofjorden. Eksisterende produksjon av biokull er på i underkant at 1.500 tonn pr år, men kan utvides betydelig om det utvikles et marked for biokull i jord. Det haster med å få mer praktisk erfaring med biokull i jord. Det foreslås at det snarlig etableres en incentivordning for bruk av biokull i jord under Bionova.

Program for grønt teknologiskifte i landbruket

En satsing på grønn teknologiutvikling i landbruket vil både redusere utslipp av CO₂ og styrke markedsposisjon til norske landbruksprodukter som mat og tømmer.

Det vises i denne sammenheng til høringsforslaget fra Miljødirektoratet om innføring av et omsetningskrav for biodrivstoff. I høringsnotatet framgår det om skognæringen at: «Næringen vil i liten grad kunne bytte ut anleggsgjæser med andre drivstoff eller føre de økte kostnadene over på kundene.» Også med dette som bakgrunn, er det viktig å etablere en ordning som både gir muligheter for kostnadsreduksjoner kombinert med lavere CO₂-utslipp. En slik innretning samsvarer med prinsippet om et grønt skattesifte der utslipp gir økte kostnader, men kombineres med positive virkemidler som skal forsterke utslippsreduksjonen.

Det mest aktuelle tiltaket på kort sikt i skognæringen er bruk av hybridmaskiner. Dette er under utprøving og vil kunne stimuleres gjennom en insentivordning der deler av kostnadene dekkes. Det foreslås at en insentivordning for teknologiskifte som gir reduserte utslipp fra skogbruket og jordbruket, legges inn i Bionova. Ordningen kan samordnes med Enovas lignende ordninger for veibrukssektoren.

Sirkulære bygningsløsninger

Andelen driftsbygninger i tre har de siste årene steget kraftig. Den viktigste enkeltårsaken til dette er etableringen av ordningen med økt investeringstilskudd til driftsbygninger av tre. Ordningen forvaltes av Innovasjon Norge. Et neste steg vil være å gå over til sirkulære bygningsløsninger. Det innebærer at trebyggene er laget for demontering og kan flyttes eller brukes som elementer i nye bygninger. Hver m³ trevirke binder karbon tilsvarende ca 0,7 tonn CO₂. En driftsbygning på 1000 m² i massivtre vil dermed kunne binde om lag 300 tonn CO₂. Dette gir et potensial for årlig binding av CO₂ komme på over 100.000 tonn.

I livsløpsanalyser er levetid på bygninger sentralt. Sirkulære bygningsløsninger vil kunne øke levetiden på trematerialene vesentlig. Det foreslås at det etableres en insentivordning for sirkulære bygningsløsninger i landbruket i Bionova.

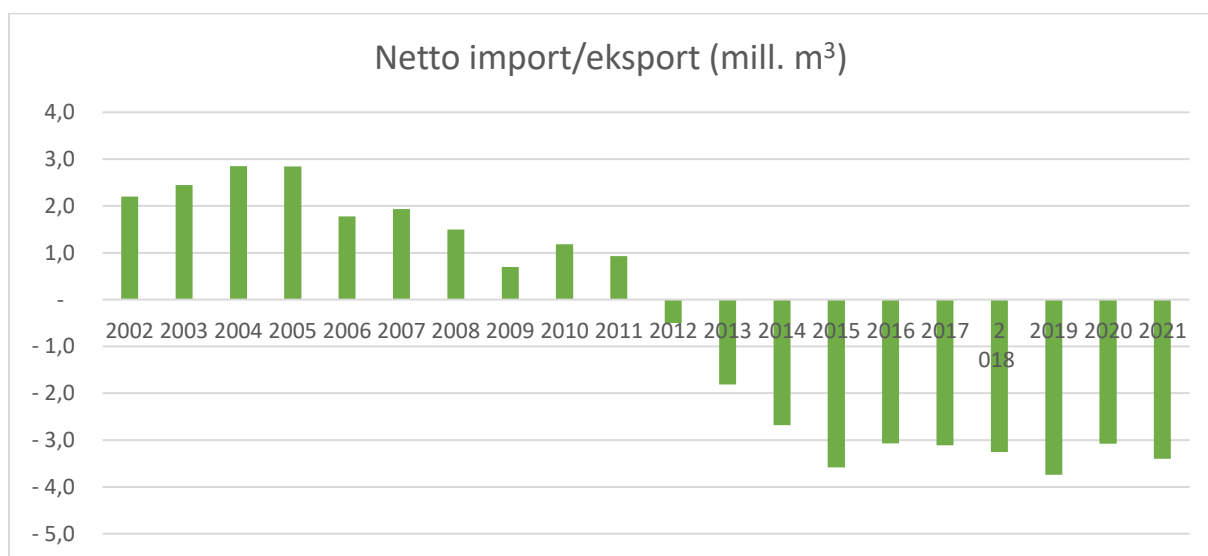
Økt verdiskaping og arbeidsplasser ved bruk av biomasse

Videreforedling av biomasse fra skogen er en avgjørende forutsetning både for å optimalisere klimanytte og for å skape framtidens arbeidsplasser.

I 2021 ble det solgt hele 11,5 millioner kubikkmeter tømmer til industriformål og eksport. Netto tømmereksporten utgjorde 3,4 millioner kubikkmeter, hvorav om lag halvparten var sagtømmer.

Den store og økende eksporten av tømmer viser at investeringene i norsk tre- og treforedlingsindustri er for lave. Å eksportere sagtømmer til det internasjonale markedet gir liten verdiskaping nasjonalt. Eksporten utgjorde i 2021 hele 33 prosent av hogstvolumet. Det betyr at hver tredje tømmerstokk ble eksportert. Det haster med å legge til rette for økte investeringer i skogindustrien og i den øvrige fastlandsindustrien.

Industrien foredlet 67 prosent av alt hogd tømmer i Norge i fjor, en økning på 0,8 prosent fra 2020. Det er en svak, men positiv økning. Målet er å forsterke denne veksten fremover slik at foredlingen utgjør et volum minst tilsvarende den årlige hogsten.

Det foreslås at Bionova gis følgende oppdrag:

**Legge til rette for en foredling av tømmer minst tilsvarende den årlige hogsten.
Forsterke eksisterende virkemidler og etablere nødvendige nye virkemidler for å nå dette målet.**

Selv om målet innebærer en foredling tilsvarende den årlige hogsten, vil det i et åpent marked gå virkesstrømmer både inn og ut av Norge.

Aktuelle tiltak:

- **Kapital.** Utligne markedssvikten i kapitalmarkedet: Bankmarkedet risikopriser alle sektorer, med unntak av fast eiendom og oljeaktiviteten, høyt sammenlignet med konkurrentland i EU. Myndighetene kan gjennom ulike garantiordninger og/eller egne finansieringsordninger utligne markedssvikten i det norske kapitalmarkedet. Etablering av en statlig lånegarantiordning vil være et aktuelt virkemiddel.

- **Klimastøtte.** Etablere klimastøtte på linje med våre konkurrentland. Utnytte handlingsrommet EØS avtalen. EUs Green Deal åpner opp for selektive, sektorvise tiltak. I Norge har staten prioritert generelle FoU-støtteordninger, samtidig som støtte til kommersialisering er lavt prioritert. Myndighetene må tilrettelegge for å utnytte mulighetsrommet i Green Deal for å sikre at norske bedrifter også kan oppnå tilsvarende betingelser.
- **Kraft.** Sikre industrien langsiktig tilgang på fornybar kraft til konkurransedyktige betingelser. Gi Statkraft og Statnett et oppdrag om å prioritere elkraft til industrien for å sikre sektorens konkurransekraft.

Med vennlig hilsen

NORGES SKOGEIERFORBUND

Skorge, Per